

- підлягає модифікації і корегуванню в ході реалізації.

Висновок. У статті розглянуті наукові позиції щодо сутності та понять реформування та реструктуризації підприємств залізничного транспорту і розглянуті різні наукові поняття вчених-економістів та на цій підставі класифіковано і удосконалено існуюче поняття та сутність реструктуризації.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Стратегия предприятия и стратегический менеджмент: / Ю.В. Соболев., В.Л. Дикань В.Л., А.Г. Дейнека, Л.А. Позднякова.- Х.: ООО Олант, 2002.- 416с.
2. Економіка зарубешних країн /Навч. Пос. А.Г. Дейнека, Л.А. Позднякова.- К.: 2008.- 464.
3. Отенко И.П., Москаленко Н.А. Организационно-экономический механизм

реструктуризации предприятия – Науч. изд. – Х.: ХНЭУ, 2005 – 215 с.

4. Економічна енциклопедія: У трьох томах. / Редкол.:С.В. Мочерний (відп.ред.) та ін. – К.: Видавничий центр «Академія», 2002.

5. Райзберг Б.А., Лозовский Л.Ш., Стародубцева Е.Б./ Современный экономический словарь. – 3-е изд., перераб. и доп. – М.:ИНФРА-М, 2002. - 480с. – (Библиотека словарей ИНФРА-М).

6. Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» //Відомості Верховної Ради (ВВР), 1992, N 31, ст.440.

7. Економіка підприємства: Підручник / За ред. А.В. Шегди . – К.: Знання, 2006. – 614 с.

8. Ришард Боровецький. Реструктуризація як фактор успіху підприємства в добу глобалізації – Тернопіль: ТІСІТ, 2007 – 69 с.

9. Бойчик І.М. Економіка підприємства: Навч. посібник – Вид. 2-ге, доповн. і переробл. – К.:Атіка,2007.–528с.

Анотація. В статье исследовано сущность, понятие реформирования и реструктуризация предприятий железнодорожного транспорта на основе чего было классифицировано и усовершенствовано понятие «реструктуризация».

Ключевые слова: предприятия железнодорожного транспорта, реформирования, реструктуризация.

Summary. The paper studied the nature and concept of reform and restructuring of rail transport on the basis of what was classified and refined the concept of "restructuring".

Keywords: rail transport, reform, restructuring.

*Рецензент д.е.н., професор УкрДАЗТ Позднякова Л.О.
Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДАЗТ Боровик Ю.Т.*

УДК 330.322.1

ДЖЕРЕЛА ФІНАНСУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Крамаренко К.М., к.е.н., доцент (Академія ВВ МВС України)

Розглянуто джерела фінансування інвестиційної діяльності підприємств, здійснено аналіз сучасних тенденцій їх використання. Запропоновано заходи щодо підвищення ефективності використання інвестиційних ресурсів.

Ключові слова: інвестиції, інвестиційні ресурси, джерела фінансування, прибуток, амортизаційні відрахування, кредит, іноземні інвестиції.

Постановка проблеми та її зв'язки з загальновідомою, що розвиток будь-якої науковими чи практичними завданнями. економічної системи залежить від розвитку

інвестиційних процесів. В сучасних умовах інвестиції є найважливішим засобом забезпечення технічного переозброєння виробництва, впровадження інноваційних технологій, і, таким чином, досягнення високого рівня ефективності виробництва.

При здійсненні інвестиційної діяльності підприємства в першу чергу повинні подбати про інвестиційні ресурси, які, як зазначає А. Сімічев, являють собою всі форми капіталу, що залучаються для здійснення вкладень в об'єкти реального та фінансового інвестування [1, с. 48].

Згідно із Законом України «Про інвестиційну діяльність» інвестиційна діяльність може здійснюватись за рахунок власних фінансових ресурсів інвестора (прибуток, амортизаційні відрахування, відшкодування збитків від аварій, стихійного лиха, грошові нагромадження і заощадження громадян та юридичних осіб тощо); позикових фінансових коштів інвестора (облігаційні позики, банківські та бюджетні кредити); залучених фінансових коштів інвестора (кошти, одержані від продажу акцій, пайові та інші внески громадян і юридичних осіб); бюджетних інвестиційних асигнувань; безоплатних та благодійних внесків, пожертвувань організацій, підприємств і громадян [2].

Здійснення ринкових перетворень, становлення нових організаційно-правових форм підприємств спричинили істотні зміни у формуванні джерел фінансування інвестицій. Передусім скоротилася частка власних коштів підприємств, які формуються за рахунок амортизаційних відрахувань і надходжень від виробничої діяльності, одночасно зросло запозичення коштів. Власні кошти підприємств залишаються головним інвестиційним ресурсом.

В сучасних умовах більшість підприємств України не здатні за рахунок власних джерел забезпечити себе інвестиційними ресурсами. Отже, проблеми забезпечення підприємств інвестиційними ресурсами є на сьогодні надзвичайно актуальними.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, на які спирається автор з посиланням на джерела. Питання формування і використання інвестиційних ресурсів висвітлено в багатьох наукових працях. Так, ґрунтовно викладено сутність інвестиційних ресурсів, їх види, джерела формування в підручниках таких авторів як І.А. Бланк, А.П. Дука, Т.В. Майорова [3-5]. Досить цікавими в цьому напрямку є наукові публікації С. М. Богданова, О.П. Бондарчука, М.Ф. Огійчука, Н.В. Сербіненка [6-9].

Виділення невирішених частин загальної проблеми, котрим присвячується стаття. Незважаючи на велику кількість наукових праць з даної тематики, в ринкових умовах питання формування джерел інвестиційних ресурсів підприємств не можна вважати повністю дослідженим.

Формування цілей статті (постановка завдання). Метою статті є узагальнення існуючих поглядів і викладення власного бачення стосовно особливостей і джерел формування інвестиційних ресурсів підприємств в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження з обґрунтуванням отриманих наукових результатів. За даними Держкомстату України [10], на сучасному етапі розвитку економіки держави інвестиційні процеси поступово поживляються, про що свідчить характер динаміки обсягів інвестицій в основний капітал (рис. 1)

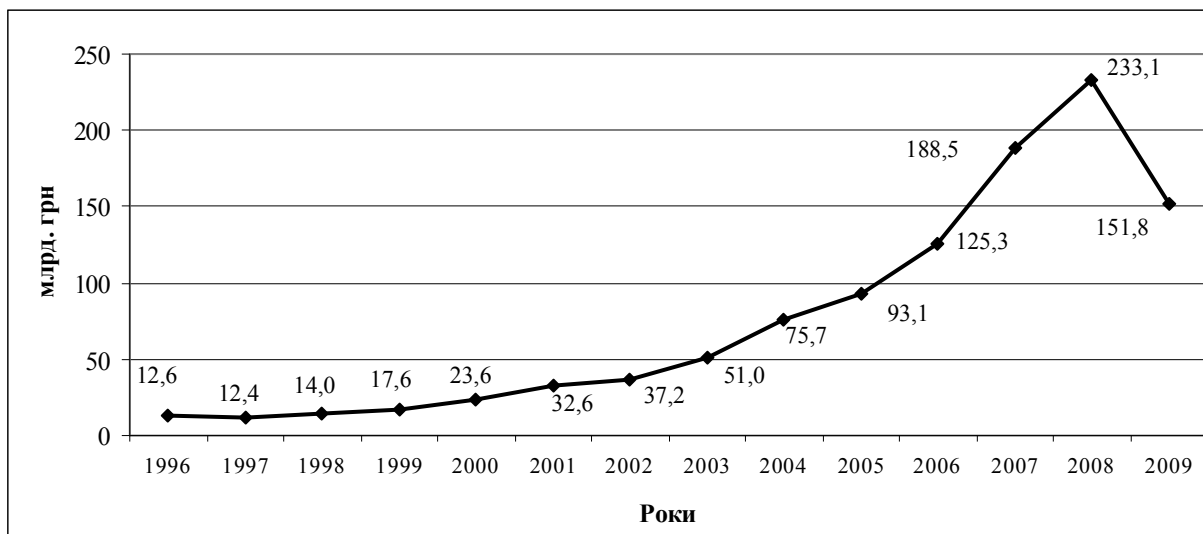

Рисунок 1 - Динаміка обсягів інвестицій в основний капітал економіки України

Проте у 2009 році відбулося суттєве скорочення обсягів інвестування. Було освоєно 151777 млн. грн. інвестицій в основний капітал, що порівняно з 2008 роком менше на 34,9 %.

На сьогодні в Україні основним джерелом інвестицій в основний капітал є власні кошти підприємств та організацій. Як видно з табл. 1, що побудована за даними

держкомстату України [10], досить значною є питома вага позикових коштів, яка поступово зростає порівняно з 2002 р. Майже усунулася від функцій фінансування інвестицій в основний капітал підприємств держава. Так, питома вага коштів державного та місцевих бюджетів є вкрай низькою, і у 2009 р. становила в цілому 7,15 %.

Таблиця 1

Інвестиції в основний капітал за джерелами фінансування

(у фактичних цінах, млрд. грн..)

	2002 р.		2005 р.		2008 р.		2009 р.	
	млн грн	%	млн грн	%	млн грн	%	млн грн	%
Усього	37178	100,00	93096	100,00	233081	100,00	151777	100,00
у тому числі:								
кошти державного бюджету	1863	5,01	5077	5,45	11576	4,97	6687	4,41
кошти місцевих бюджетів	1365	3,67	3915	4,21	9918	4,26	4161	2,74
власні кошти підприємств та організацій	24470	65,82	53424	57,39	132138	56,69	96019	63,26
кредити банків та інші позики	1985	5,34	13740	14,76	40451	17,35	21581	14,22
кошти іноземних інвесторів	2068	5,56	4688	5,04	7591	3,26	6859	4,52
кошти населення на індивідуальне житлове будівництво та на будівництво власних квартир	3641	9,79	7779	8,36	28675	12,30	17153	11,30
інші джерела фінансування	3854	10,37	9161	9,84	10323	4,43	6176	4,07

В сучасних умовах одним із джерел інвестицій в основний капітал є амортизаційні відрахування. Проте на сьогодні частими є випадки використання цього джерела не за призначенням. На думку О. П. Бондарчука, на сьогодні слід забезпечити адресне використання амортизаційних коштів відповідно до їх функціонального призначення такими шляхами: включення амортизаційних відрахувань при нецільовому використанні в оподатковувану базу; введення спеціальних амортизаційних рахунків підприємств у обслуговуючих банках; формування за рахунок частини амортизаційних відрахувань регіональних інвестиційних фондів [7, с. 33]. Амортизаційні відрахування не повинні бути джерелом поповнення оборотних коштів, проблему формування достатніх оборотних коштів варто вирішувати на іншій основі, насамперед забезпечивши нормалізацію платіжного обороту [7, с. 33].

М. Ф. Огітчук та К. О. Утенкова зазначають, що однією з головних передумов активізації відтворення є відновлення відтворювальної функції амортизації як вагомого

джерела капітальних вкладень. З цією метою вони пропонують систематично проводити переоцінку основних засобів, а також створити кожному підприємству Фонд відтворення основних засобів за рахунок амортизаційних відрахувань, прибутку від ліквідації та надання в оренду основних засобів, чистого прибутку підприємства тощо. Поряд з цим необхідно законодавчо закріпити вимогу використовувати за цільовим призначенням кошти зазначеного Фонду, а також здійснювати контроль за виконанням даних вимог [8, с. 95]. Ми погоджуємося з цим поглядом.

Вважаємо, що найбільш важливим джерелом чистих інвестицій є прибуток підприємств. О. П. Бондарчук вказує, що роль прибутку у фінансуванні інвестицій може зрости за умови оздоровлення грошового обігу, істотного поліпшення фінансового стану і фінансової дисципліни підприємств, поповнення їх оборотних коштів, створення умов, за яких українські підприємства будуть функціонувати як ринкові суб'єкти [7, с. 32].

Прибуток сьогодні є джерелом фінансування інвестицій лише у прибуткових

підприємствах. У 2008-2010 р. питома вага таких у загальній кількості підприємств знижується (табл. 2). Але в цілому у 2008-2009 рр. фінансовий результат діяльності підприємств є незадовільним, а рівень рентабельності операційної діяльності досить низьким.

Виходячи з вищезазначеного можна зробити висновок, що більшість підприємств мають власні кошти для здійснення інвестування власного виробництва, проте обсяг власних ресурсів, в більшості випадків, не відповідає інвестиційним потребам.

Таблиця 2

Фінансові результати діяльності підприємств України

Показники	2008 рік	2009 рік	січень – вересень 2010 р.
Чистий прибуток (збиток) підприємств	-41025,1	-37131,1	17822,5
Підприємства, які одержали прибуток:			
у % до загальної кількості	61,3	58,9	53,7
фінансовий результат, млн. грн	144460,1	108853,4	76351,2
Підприємства, які одержали збиток:			
у % до загальної кількості	38,7	41,1	46,3
фінансовий результат, млн. грн	185485,2	145984,5	58528,7
Рівень рентабельності (збитковості) операційної діяльності підприємств, %	3,9	3,3	4,8

В умовах ринкової економіки нестача власних коштів покривається за рахунок довгострокових кредитів. Н. В. Сербіненко вказує, що у світовій практиці «довгими» вважаються кредити терміном від 5 до 10–15 років, а то й до 30, а в Україні – кредити, терміном довшим ніж рік; кредит, «розтягнутий» на 3 роки, уже є досить напруженим періодом для вітчизняних банкірів та їх клієнтів [9, с. 137].

На сьогодні кредитні ресурси є досить дорогими для більшості підприємств. Станом на 5 квітня 2011 року процентні ставки банків за кредитами у національній валюті становили

12,9 %, в іноземній – 10,6 % [11]. Поряд з цим, як уже було зазначено, рівень рентабельності операційної діяльності підприємств нижчий порівняно з зазначеними показниками. Це свідчить про те, що кредити поки що залишаються досить обмеженим джерелом інвестиційних ресурсів для більшості підприємств України.

Важливим інвестиційним ресурсом можуть бути заощадження населення. На сучасному етапі їх обсяги в цілому по Україні є досить суттєвими. Так, у 2009 р. їх величина становила 80 377 млн. грн. [12] (рис. 2).

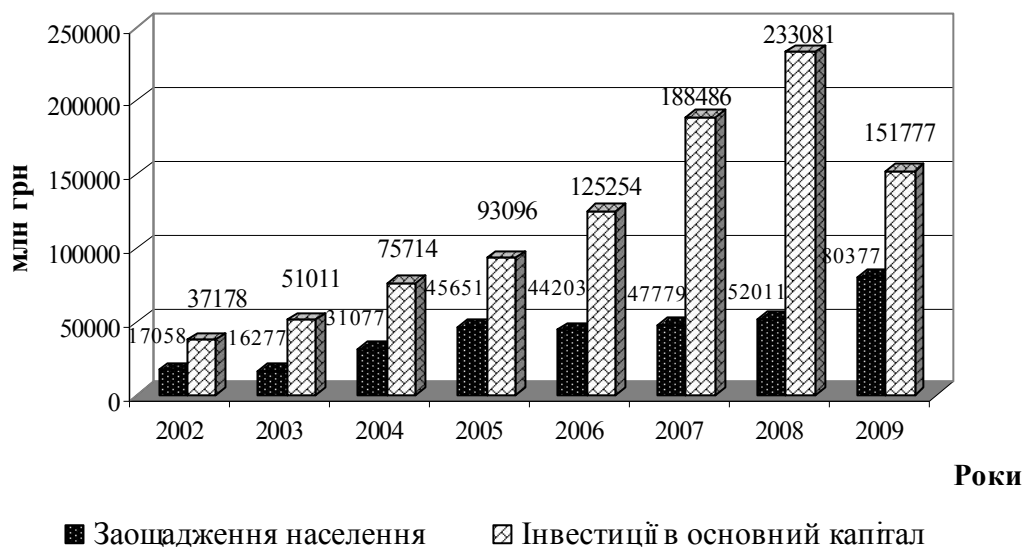

Рисунок 2 - Динаміка обсягів заощаджень населення та інвестицій в основний капітал

Якщо порівняти обсяги інвестицій в основний капітал із обсягами заощаджень, то слід зауважити, що у 2002 р. величина заощаджень у відсотках до обсягу капітальних вкладень становила 45,9%. У подальшому інвестиції в основний капітал зростають вищими темпами, і в 2009 р. заощадження населення у відсотках до інвестицій склали 53,0%. Цей показник свідчить, що заощадження населення у структурі джерел фінансування капітальних вкладень в економіку України можуть займати значну питому вагу.

Існуючі в розвинених країнах способи трансформації заощаджень в інвестиції на сьогодні

практично не реалізуються. Завдання підвищення ефективності трансформації внутрішніх заощаджень у інвестиції зумовлює необхідність відновлення і зміцнення фінансового сектора [6, с. 27].

На сьогодні більшість підприємств України все ще залишаються малоприбутковими, що стримує як внутрішніх, так і іноземних інвесторів. Залучення іноземних інвестицій в Україні проходить у процесі становлення вітчизняної економіки та стабілізації її розвитку. Проте, як свідчать дані табл. 3, обсяги іноземного інвестування економіки України зростають [10].

Таблиця 3

Прямі іноземні інвестиції в Україну

(на початок року)

Роки	Млн дол. США	Темп приросту, %	Роки	Млн дол. США	Темп приросту, %
1996	896,9	85,5	2004	6794,4	24,2
1997	1438,2	60,4	2005	9047,0	33,2
1998	2063,6	43,5	2006	16890,0	86,7
1999	2810,7	36,2	2007	21607,3	27,9
2000	3281,8	16,8	2008	29542,7	36,7
2001	3875,0	18,1	2009	35616,4	20,6
2002	4555,3	17,6	2010	40053,0	12,5
2003	5471,8	20,1	2011	44708,0	11,6

Слід відзначити, що за 2008-2010 роки спостерігається зниження темпів приросту даного показника.

Висновки даного дослідження і перспективи подальших робіт у цьому напрямку. Виходячи із результатів проведеного дослідження, слід зазначити, що підприємства України на сьогодні не в змозі скористатися більшістю можливих джерел фінансування інвестицій. Це зумовлено різними причинами як внутрішнього, так і зовнішнього характеру.

В сучасних ринкових умовах про джерела фінансування інвестицій повинні турбуватися в першу чергу власники підприємств, використовуючи всі можливі внутрішні резерви для підвищення ефективності діяльності підприємства. Основними джерелами фінансування інвестицій більшості підприємств повинні бути власні кошти, але для цього слід вжити ряд заходів на державному рівні, зокрема врегулювати амортизаційну політику та забезпечити умови для фінансової стабілізації та підвищення прибутковості підприємств. Поряд з цим від вирішення проблеми прибутковості діяльності головним чином залежить налагодження

ефективно діючих механізмів зовнішнього інвестування.

Проте від проблеми фінансування інвестиційної діяльності підприємств держава усуватися не повинна. Її роль полягає у регулюванні та стимулюванні інвестиційної діяльності. Це в свою чергу передбачає забезпечення науково обґрунтованого ціноутворення, проведення гнучкої кредитної, податкової і амортизаційної політики, розширення можливостей лізингу, надання пільг інвесторам, цільового державного фінансування, виділення пріоритетних напрямів інвестування тощо.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Симичев А. Особенности формирования инвестиций в сельском хозяйстве /А. Симичев // Международный сельскохозяйственный журнал. – 2005. – № 4. – С. 48.
2. Кожем'якіна М. Ю. Стан і напрямки інвестиційного забезпечення сільського господарства / М. Ю. Кожем'якіна // Агроінком. – 2007. – № 5–6. – С. 42 – 46.
3. Бланк И. А. Инвестиционный менеджмент: Учебный курс / И. А. Бланк. – [2-е

изд., перераб. и доп.]. – К.: Эльга, Ника-Центр, 2006. – 552 с.

4. Дука А. П. Теорія та практика інвестиційної діяльності. Інвестування: навч. посіб. / А. П. Дука. – [2-ге вид.]. – К.: Каравела, 2008. – 432 с.

5. Майорова Т. В. Інвестиційна діяльність: навч. посіб. / Т. В. Майорова. – Київ: «Центр навчальної літератури», 2004. – 376 с.

6. Богданов С. М. Фінансування інвестиційної діяльності в сільському господарстві / С. М. Богданов // Держава та регіони. – 2003. – № 4. – С. 22–27. – (Серія «Економіка та підприємництво»).

7. Бондарчук О. П. Ефективність і джерела інвестиційного процесу в сільському господарстві / О. П. Бондарчук // Держава та регіони. – 2003. – № 4. – С. 31 – 35. – (Серія «Економіка та підприємництво»).

8. Огійчук М. Ф. Амортизаційні відрахування як джерело фінансового забезпечення відтворення основних засобів у сільському господарстві / М. Ф. Огійчук, К. О. Утенкова // Економіка АПК.–2007.–№ 7.–С. 90 – 95.

9. Сербіненко Н. В. Альтернативні джерела фінансування інвестиційної діяльності / Н. В. Сербіненко // Держава та регіони. – 2004. – № 2. – С. 197 – 200. – (Серія «Економіка та підприємництво»).

10. Державний комітет статистики України: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

11. Процентні ставки банків за кредитами і депозитами: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://bank.gov.ua/>;

12. Основні показники економічного і соціального стану України за 2001–2009 роки: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://bank.gov.ua/Macro/index.htm>

Аннотація. Рассмотрены источники финансирования инвестиционной деятельности предприятий, осуществлён анализ современных тенденций их использования, предложены мероприятия по повышению эффективности использования инвестиционных ресурсов.

Ключевые слова: инвестиции, инвестиционные ресурсы, источники финансирования, прибыль, амортизационные отчисления, кредит, иностранные инвестиции.

Summary. The sources of financing investment activity of enterprise are considered, modern trends in its using are analyzed, the measures to improve the efficiency of investment resources are proposed.

Keywords: investments, investment resources, funding sources, income, depreciation, loans, foreign investment

*Рецензент д.е.н., професор ХНАУ ім. В.В. Докучаєва Гуторов О.І.
Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДАЗТ Якименко Н.В.*

УДК 656.611.2:330.143.12

МЕТОДИКА РАСЧЕТА ПРИБЫЛИ МОРСКОГО ПАРОХОДСТВА

Крысько С.Л., аспирант (ОНМА)

Розглянута методика розрахунку прибутку морського пароходства та амортизаційних фондів.

Ключові слова: судноплавна компанія, прибуток, період окупності, амортизаційний фонд.

Постановка проблеми. На сьогоднішній день важким фактором розвитку морської отрасли является создание расчетной базы деятельности судоходных компаний в Украине.

Анализ последних научных исследований. Ряд работ посвященных данной тематике имело место в научной литературе. Такие ученые как Левиков Г.А. [2], Вензик Н.Г. [2], Котлубай А.М [3],

Примачев Н.Т [4] занимались вопросами изучения развития флота.

Выделение нерешенных частей. Важным моментом остается вопрос разработки методики расчета прибыли и создания амортизационных фондов пароходства направленных на закупку новых судов и временное возобновление.

© Крысько С.Л.